

TUTKU TAŞA VE MADENE YÖNELİNCE

Erhan KARAESMEN

Plastik Sanatlar adını taşıyan, neml bir sanat kümesi vardır. Dış dünya ile bağlantılı olarak doğadan, sosyal yaşam gözlemlerinden ve anılardan edinilen izlenimlerin görselleştirilerek ifade bulduğu resim, gravür, heykel, fotoğraf vb. sanat dallarının toplu olarak bulunduğu bir yerdir, burası. Sözü edilen sanat dallarının hepsinin ayrı bir algılama-algılatma, anlama-anlatma işlemleri ve eylemleri burada sözü edilen sanat dallarının her biri için farklıdır.

Heykel sanatı, dışarıdan gelen izlenimleri tam bir üç boyutluluk içinde ve bir çeşit doğayı tasvir eden ifadelerle ürün yaratır. Heykel sanatı ürünlerine özel meraklısı olmayıp da heykellere üstünkörü dikkat çevirenler bu oylumlu sanat yapıtlarını doğadan edinilen izlenimlerin doğrudan bir yansıması gibi görürler. Bundan hoşlanırlar; ama arkasındaki sanatsal çabayı da biraz küçümserler. Sanat ürünü izlemeye belli bir merak ve ilgi çereçevesinde yaklaşan gerçek sanat amatörleri ise heykel izlemekten özel bir zevk duyarlar. Orada içinde doğa betimlemesi olsun olmasın ancak üç boyutlu bir fiziksel çevreyle anlamlı bağlantıları anımsatan bir ürünle kucaklanabilmenin zevkini yaşarlar. Bu ürün, kendisine giydirilmiş olan fiziksel form itibarıyla insan belleğinde yer almayan yepyeni şekilleri cisimleştiriyor ve görselleştiriyor olabilir. İzleyicinin gözü, aklı ve gönü daha önceden alışmadığı bu üç boyutlu cismin bir “güzeli ve doğruyu arayış” gayretinin ürünü olduğunu algıladığında içinde çok tatlı duyguların dolaşmaya başladığını fark eder. Burada, yaratıcı ile onun izleyicisi arasında müthiş bir bağ kurulmuştur. Bu iki insan birbirini hiç tanımaz ve tanımayacaktır. Ancak sanatın büyüsü, onları doğanın üç boyutluluğu içinde kendini ortaya dökmüş bir yaratıcılık olayı etrafında birleştirir. Bu özlü ve inancıl buluşmaya ulaşırken, heykel sanatında, benzeri diğer sanatlardakine oranla bazan daha büyük zorluklarla karşılaşıldığı bir gerçektir. Doğadaki nesnelere üç boyutluluğunu kolayca yansıtmak heykel sanatının izleyicisine sunduğu bir rahatlık gibi gözükebilir. Ama aslında, izleyiciyi çetrefil ve dikenli bir algılama sürecinin dar patikalarına doğru sürükler. Netameli bir iştir yani heykel sanatı.

Filinta Önal bu dikenli ve meşakkatli yolun tutkulu bir yolcusudur. İri ya da biraz daha küçük taş kütleleriyle sürekli bir didişme içindedir. Hem fiziksel, hem de beyinsel olarak. Taşı kesme yontarak ona ifade dolu şekiller kazandırma zor bir iştir. Yorucudur. Yıpratıcıdır. Bu amaçlarla kullanılacak alet edevata, Filinta gibi üstün bir mekanik duyusuyla ve el becerisiyle yaklaşanlar için bile bu iş gerçekten meşakkatlidir ve sabır ister. Burada sanatçının yaratıcı dürtüsünden gelen çok güçlü bir dış ve iç dayanım mekanizması yaratmış olması gerekir. Kesme ve yontma işinde yola çıkarken Filinta Önal’ın kafasında elbette bir ön şekillendirme yer almaktadır. Ama iş ilerlerken yeni formlara atlanabilecektir. İnsan eliyle ve aklıyla malzemenin özellikleri öyle bir kucaklaşma içine gireceklerdir ki yeni ayrıntılar, yeni alt formlar oluşacaktır. Filinta Önal bu esnekliği rahatlıkla gösteren ve hatta bunu bir motivasyon unsuru olarak benimseyen sanatçılardandır. İşinin içinde akıl ve program vardır. Ama imgelem esnekliği onun hemen yanı başında yer alır. Filinta, ayrı ayrı mekanik ve görsel özellikler arzeden birbirinden değişik çok fazla malzemeyle ilgilenmemektedir. Hacettepe Güzel Sanatlar camiasındaki lisans ve yüksek lisans öğrencilik yıllarından beri heykel sanatı ürünlerinin malzemenin peşine takılarak değil insan beyninin ve yüreğinin şekillendirmelerinin sonucu olarak elde edildiğine kendini inandırmıştır. Heykel sanatçısına özgü bir söylem tavrının çok önemli bir unsur olduğunu o yıllardan beri hep düşünmüştür ve hala düşünmektedir. Heykelsel anlatımı dallandırma, budaklandırma yerine ağır başlı bir sadelik ve vakur tavra sahip bir öz çerçevesinde ele almaktadır. Bir genç sanatçı için, bu, takdirle karşılanacak ve kıvanç verici bir olgudur.

Açık, doğru, namuslu ve düzgün tavırlı bir anlatım içinde “metal” malzemeye de tutku mertebesinden bir sevgiyle ve saygıyla bağlanmıştır. Maden ve metal dünyasıyla hamur olmağa başladığı dönemlerde büyük sanatçı merhum Kuzgun Acar’ın öğretisi dolu yaklaşımlarından çok etkilenmiştir. Sonra kendi üslubunu ve dilini geliştirme yolunda büyük gayretlerin içinde bulunmuştur. Vaktiyle kullanılıp sonra doğada yüzeysel deformasyona ve paslanmaya terk edilmiş metal parçalarını bulup onları yüksek sıcaklıkta yeni yüzey biçimlerine çevirme yolunda özel beceriler geliştirmiştir. Filinta, metal ve sıcaklık ilişkisinden söz ederken kendinden geçer. Eski yüzeyin temizlenmesi, oraya yeni bir formun yeleştirilmesi, bazı durumlarda üzerine gelen boya kaplamaları, onun için heyecan verici unsurlardır. Bronzdan insan büstleri yaparken duyduğu imgelem ve malzemeyi en doyurucu şekilde kullanma tatminini çok keyifli ifadelerle dile getirir. Anlatırken o heykeli, adeta, yeniden yapıyor gibidir.

Heykel sanatçısı olarak Filinta tarihsel mesajlar taşıyan ve ulusal coşku simgesini bünyesinde yoğunlaştıran büyük boyutlu açık hava heykel kompozisyonları oluşturmayı kuvvetle arzuladığını sık sık dile getirmektedir. Yakın geçmişin Kurtuluş Savaşı, sosyal devrimler ve Atatürk imgelemleri bu tür heykellerden geçmişte yapıldığı bilinmektedir. Günümüzde, sadece güçlü kamu kurumlarının yaptırılmayı planlayabileceği ve sanatçılara ısmarlayabileceği bu tür heykellerden ülkemizde artık çok seyrek yapılageldiği bilinebilir. Ancak, Filinta bu konuda azimlidir ve sanatçı olarak kendisine uygun bir şans doğabileceğini düşünmektedir.

Kamuoyunun yakından tanıdığı ve saygıyla yadettiği ünlü bir ozanın ve yurtsever aydınının oğlu olmak, genç bir sanatçı için elbette gurur vericidir. Ancak, Ahmet Arif'in oğlu olmak Filinta için sadece bir gurur kaynağı değildir. İlerici aydın olmanın tavrı bütünlüğünü ve bunu ortaya koymadaki gözüpekliliğini ve korkusuzluğunu genlerinden ve güçlü aile terbiyesinden almış olduğunun bilincindedir. Büyük sanatsal duyarlılık taşıyan ileri entellektüel birikimli sevimli eşi Natalya'nın eski Rus kültürünün çok büyük adamı Leo Nikolay Tolstoy'un soyağacından geliyor oluşu çok ratlantısal değildir. Kuvvetli genlerin çocukları hayatta bir yerlerde buluşmuştur ve Natalya'nın varlığı Filinta için coşku ve azim yeniletici bir motivasyon unsurudur.

Nesnelerin Saklı Dili Ya da Filinta Önal'ın Heykelleri

Ahmet TELLİ

İnsanlar geçiyor sokaklardan
Kendi ölüleri omuzlarında
Bir hayat nefes nefese, orman orman
İnsanlar geçiyor sokaklardan
Sevgiler taşmış, merhametler taş
Boram boram tütüyoruz taştan topraktan
Cahit IRGAT

Sovyetler'in çözüldüğünden hemen sonra, Lenin heykellerinin alanlardan kaldırılışını izlemiştim televizyondan. Heykellerin kalın zincirlerle sarılışı ve vinçlerle yerinden sökülüşünü izlerken, bu heykelleri Roden yapsaydı, o mujik güruhu yine de heykellerin yerlerinden sökülüşünü alkışlar mıydı diye düşünmüştüm Viyana'da dolaşırken, sokaklarda, alanlarda, binaların uygun girinti ve çıkıntılarında, hattâ çatılarında sayısız heykeller görmüş; bir an, bu heykeller olmasa Viyana'nın bir cazibesinin kalmayacağı düşüncesine kapılmıştım.

Evet, heykel ideolojiktir. Barbarlığın ve uygarlığın birbirinden farklı oluşunu, o toplumun heykelle ilişkisi üzerinden anlamamız mümkündür. Rusya'daki heykellerin yıkılışı, yahut Afganistan'da Taliban döneminde dev heykellerin tahrip edilmesi barbarizmi, Viyana'nın heykelleri uygarlığı temsil ediyordu bana kalırsa.

Türkiye'nin bu bağlamda mazisi ne yazık ki uygarlaşma açısından övünülecek gibi değil. Cumhuriyet ile birlikte kent alanlarını dolduran devasa heykellerin çoğunu yabancılar yapmışlardır. Bunda bir sakınca yok elbette. Binlerce yıl taasubun egemen olduğu, heykelin put sayıldığı coğrafyada, uygarlığın ölçütü saydığımız heykel sanatı gelişmemiş, dahası, geçmiş uygarlıklardan kalanlar ise toprak altında bırakılmış yahut tahrip edilmişti. Bu durumda yeni bir bakışla inşa edilen Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki heykellerin yabancılar tarafından yapılması kaçınılmazdı. Bu heykellerin ideolojik olarak egemenlikçi, insanı ezen yapısı bir başka konu. Giderek kendi sanatçılarımız belirmiş ama resmi ideoloji, heykel sanatının modern toplumlarda anıtsal değil estetik oluşunu içine sindirememiştir. İşte bu yüzden heykel sanatı ideolojiktir ve bir toplumun özgürleşme, demokratikleşme, uygarlaşma belirtini olagelmıştır diyorum.

Bütün bunları Filinta Önal'ın heykellerini izlerken düşündüm. Belli ki aydınlar düşünceleriyle bir uygarlaşma mücadelesi verirken, heykel yapanlar da, alanlara, sokaklara, salonlara, müzelere yerleştirdikleri heykellerle aynı mücadeleyi vermekteler. Çünkü biraz önce söylediklerimi yinelersem, heykeller, bir kenti kent kültürüyle, bir ülkeyi uygarlıkla tanıştırlar.

Filinta Önal'ın heykellerindeki her bir hikâye, tıpkı şiirin imgelerinde olduğu gibi bireysel iç yolculuğa çıkarıyor ama toplumsal hayatın içinden çekip alıyor bu imgeyi. Sözelimi, yüzüstü kurumuş bir ırmağın üstüne kapaklanmış olanın "yıldızı paslanmış", diğer yandan mazisindeki otuz üç kurşun, otuz üç oyukla, kurşun iziyle simgelenmiş olan heykel, Ahmed Arif'in ünlü "Otuz Üç Kurşun" şiirine bir gönderme olduğu kadar, hüznün alev hâlini duyumsatıyor izleyiciye.

"Yelkenli ve Küçük Tekne"yi izlerken Odiseus'un İthaki'ye ulaşmak için giriştiği büyük ve maceralı yolculuğunu düşürüyor aklıma. Dalgalar üzerindeki Tekne'nin menziline ulaşıp ulaşamayacağı merakını bir kez daha yaşıyorum. Filinta Önal'ın mitolojik metaforlara özel bir önem verdiği görülüyor; Kibele, Marduk, Tanrı ve Tanrıça, Kanatlı At gibi heykeller bunları gösteriyor. Ama arkaik bir zamana bağlı, nostaljik bir eğilim değil bu. Kaybolup gidenin ardından yakılan ağıt da değil. Tersine, hayata ve geleceğe sıkı sıkıya bağlı sanatçı, bu heykellerde çağdaş formlar arıyor ve buluyor. Soyutlamalar, yerçekimini hafifletmeler bunu gösteriyor.

Ben, dokunabildiğim, okuyabildiğim sanat yapıtına kendini yakın hissedendenlenim. Daha doğrusu sanat eseri olan heykel bende dokunma duygusunu yaratabilmelidir. Taşın ya da metalin pürüzlü dokusu, tıpkı hayat gibi yaşarken sonlu olduğunu; sonlu olduğunu duyumsatırken de bilincimi ışıklandırabilmelidir. Filinta Önal'ın "Çağrı"sı tam da bunun örneği. Kuşkusuz, diğerleri de. Bütün heykeller, emeğin billurlaşmasıyla zihnimize kendi yerlerine yerleşiyorlar.

Diyebilirim ki Filinta, "Taş Taş Üstüne" koyan; bu taşların hayatımızın coğrafyasında gezindiğini duyumsatan bir sanatçı. Eserleri izlerken fısıltıyla şöyle diyorum: Minör duyarlık majör sarsıntılar yaratabilir...

FİLİNTA ÖNAL BİR DİRENİŞTİR TAŞIN VE EMEĞİN KALBİNDE!

Engin TURGUT

Düşünsenize daha kafadan kafanıza lirik bir mermer düşüyor. Şairim Nilay Özer'in değişiyle "yeryüzünün yeni tanrısı" Google'a "Filinta" yazıyorsunuz size 'argo' bir kelime diyor ama diğer argümanları veremiyor. Türk Dil Kurumu Sözlüğü de öyle! İnsan mermerin içinden akan damarların kanına bakarak üzüüyor ama yinelemekte yarar vardır. Filinta Önal akıl ve sezgi arasında taşların kalbiyle konuşan bir yeryüzü fısıltısıdır. Bakmayın siz onun atölyesinden çıkan dumana, o büyük bir şair babanın oğlu olmasının yanı sıra, sıra dağlardan bile heykel yapabilecek kadar büyük bir ustadır! O her şehri bir heykel sanacak ve bilecek kadar bir bilim adamı tavrıyla da köklere iniyor. Sezen Aksu geldi aklıma nedense? Bir gün yeni albümün adını "kök" koyacağını söylemişti de havalara uçmuştum. Çünkü 'kök' benim için evrensel bir barınak kadar bilmenin ve bilginin de gereğidir. Ama neden bu konuya değindim. Şundandır: Filinta Önal mermerini bir müzisyen gibi yontuyor da ondan! John Mclaughlin gitarını hissedin bir an. Filinta Önal için bir heykel o şehrin ruhudur, nefesidir, çocukluğudur, kişiliğidir. Taşın ruhunda inat ve ısrar vardır. Taşın sesini dinler Filinta Önal! Tolstoy'un akrabasıdır ve Anna Ahmatova'dan alacaklı bir murç sızısı vardır kalbinde! Bu her yanı kalp olmuş adamın ruhuna girmek için Charlie Parker'in yanında park etmek lazım. Bir şehrin mimari yapısı Sümerlere, Asurlara, Anadolu medeniyetlerine kadar gider, genlere kadar yolumuz vardır! Arkaik bir coğrafyayla beslenesi bir uygarlığa hayal atınızı sürünüz. Filinta Önal binlerce yıllık bir geçmişe giderken, orada taş kesilmiş bir aşk bulursa, onu da yontar, bir insanı geldiği yere, geldiği topraklara götürür, bir şehrin macerasına ellerini, parmaklarını sokar, bir heykel daha yapar ve geriye çekilir bu Hitit yüzlü kardeşim! Vicdan ne anlama geliyorsa onun yüzünü gülümsetendir. Tanrıların büstlerini başka türlü okuduğu için, bu sanatçımızdan yeni bir bakış edindim, keşke bu zalim gezegeni yontsa da bize yaşanası yeni bir dünya çıkartsa oradan! Anadolu Uygarlığı'na efendice bir giriş yapmak için Filinta gibi bir tavırdan, bir yetenekten söz etmek gerekiyor. Taşı sevenlerin ellerinde taş düzgün durmuyor. Bu sanatçımız, akıl, bilinç, düş ve büyü için bir şehri yeniden yıkar ve yeniden yapabilir. Nesnenin ya da bir hayatın sanata dönüşmesi derdidir. O bir yontucudur. Taş konuşursa, iklimin akli karışır, bilinci şaşırır. Taş susarsa, taş küserse, binlerce hayatların canı acır. Bu dünyanın gidişatına baktıkça sanatçının gözlerinden gözyaşı değil taşlar akıyor. Filinta Önal murçla barışiktır. İnce detaylara girerken taşın içindeki müzikle meditasyon yapacak kadar kendi atölyesinin kölesidir! Mezopotamya gülüşlüdür ve sekiz bin yıllık bir coğrafyanın, nice hayatlar, savaşlar, aşklar görmüş toprakların derviş yüzüdür o! Bilmeyen, sevmeyen, anlamayan, taşla oynamasın. Filinta Önal'ın derdi kayalardan daha büyüktür, sanatçının derdiyle oynamayın. Heykellerinin arkasında derin bir şiirin şarkısı ve tanrıların kustuğu taşlar var! Disiplinden uzak olmayan bir coşku karnavalını, lirizmin kucakına taşıyıp, oradan hemen umudun ve aşkın bulutlarından yeni bir insan yapacak kadar bütün zamanların, bütün kötülüklerin rövanşını alır ve bir mermiyi çiçek yapacak kadar, bir insanı abdal yapacak kadar, koca yürekli bir sanat insanıdır! Hey, güzel sanatçım Filinta Önal, kil'le kül arasında çok gidip gelmişliğin vardır senin, taş kafalı insanlar nasıl yontulur, söyler misin? Filinta Önal acaba bu soruma şöyle mi cevap verirdi: Kendi gölgenle yürü / Beni taşa bırak / Kendi gölgenle yürü / Beni taşa resmet / Kendi gölgenle yürü / Beni mermerde melek yap / Kendi gölgenle yürü / Beni yıldızıyla bırak...

Arkadaşım, kardeşim Filinta Önal'ın (Mart'ta, içinden art geçiyor Mart'ın ve martıların) heykel sergisi için yazı yazmak benim için onur niteliği taşıyor. Ömrümde böyle yetenekli ve efendi bir adam az tandım. Çekiçle mermeri okşarken o sanatsal çabasını görmemiz lazım. Yaratıcı ile izleyen arasında iki kalbin dansını görmemiz ve yaşamamız lazım. Filinta Önal sabırlı bir tutkunun ta kendisidir. Vakur ama sevecen bir meleğin en soylu içtenliğidir onun tavrı. Yalnızlık parkında kuşların gagaladığı bir heykeldir o. Sanat kurmaca olabilir ama yaratıcı olması onun gereğidir. Edebiyat, sinema, müzik, resim, heykel, her neyse, sanatın o dönüştürücü ve devrimci niteliği zaten tartışılmayacak kadar hayati ve ruhsal bir öngörüdür. Görgü yanı vardır. Sanatçı bir proje insanına dönüşmüş, bir 'pazar'a yönelmiş ve medya için yalalaklık yapıyorsa o sadece bir kurgudur, kurttur! Vasat olana kurban ve ahkâm kesmektir. Sanatta hesap kitap varsa uzaklaşın ondan! İşte bu anlamda Filinta Önal'ı alkışlamak gerekiyor. Sanatından asla taviz vermeden bildiği ve inandığı yolda yürüyor. Tutkunun, umudun ve taşın dansı bu. "İçim, bir suskunsa tekin mi ola? / O Malta bıçağı, kınısız, uyanık / Ve genç bir mısradır Filinta endam..." Filinta Önal'ın büyük şair babası Ahmed Arif 'hasretinden nice prangalar eskittiyse', Filinta Önal'da hasretinden nice mermerler, taşlar, bronzlar eskitmiştir.

Anıtsal projelere, bienal, sempozyum ve fuarlara katılmış, kişisel ve karma sergilerde bulunmuş ve haklı olarak ödülleri almış bu sanatçımız çağımızın en büyük sorgulayıcılarından. Bunu da heykel sanatıyla en anlamlı bir biçimde ifade ediyor zaten! Hayatı sanata dönüştürmek onun biricik işi. Filinta Önal'ın hayatı kucaklayan düşleri asla eskimez. Taş eskimeyen bir kültürdür ve taşın içinde binlerce medeniyet gezinir. Taş terbiyecisidir o. Taşı bir sanat nesnesine dönüştürmek için gönderilmiştir yeryüzüne. Ateşin sönmeyen çocuğudur o. Kalbinin sıcaklığıyla eritir soğuk bir demiri bile! Damıtılmış, rafine edilmiş muhteşem imgelerin dışavurumudur bu. Anadolu'da bulunduğu taşları binlerce Kibele'ye dönüştürmesini bilen, hayal gücüne yetişilmeyen, taşın vicdanını hep kalbinde taşıyan, taşa aşkla can veren bir yeryüzü sanatçısıdır Filinta Önal. Taş, mermer, bronz bir biçime kavuşmadıkça ıstırap çeker. Bu yüzden taşın kaderi Filinta'nın ellerinde sanat olmak demektir. Siz bağrınıza taş basmayın, Filinta Önal'ın eserlerine bakın, taşlaşmış kalbiniz yosun tutmayacaktır. Ey insan kendini yontmalısın. Sanatla yoğrulmalısın. Öz ve biçime giden yolda estetik kaygılarla sığ bir dünya görüşüne izin vermeden, derinliğin kazı çalışmasında iyi bir sanatçının eserleri önünde sevinçten şapkanı ve fazlalıklarını fırlatıp atmalısın. “Yalnızca ben bilirim / diktatör heykellerine / pislemek için / göç ettiğini / dünyadaki bütün kuşların.” demesi boşuna mıdır Sunay Akın'ın! Sözü fazla uzun tutmaya gerek yoktur. Filinta Önal mermerin içinde açan bir sanat çiçeğidir. Şiirin ve insanlığın kokusu eşsiz bir ada gibidir onda! Bir ada heykeli yapar da içine girer bir kadeh rakınızı da içersiniz. Bir direniştir taşın ve emeğin hünerli kalbinde! Onurlu bir dizedir o! Gerisi hikâyedir.

“ Ne çok şey hiçleşiyor biteviye,
sırları dökük bir aynada,
zamanın eskimesi gibi.
Hiçleşiyor giz dolu sözcükler,
tılsımını yitirdiği menzilde.
Düşler de nesnelere de eskiyor;
hiçliğin, unutulmuşluğun dehlizlerinde.
O dehlizlerden buluntular topluyor Filinta.
Yitik zamanın içinde,
iç çeken buluntular.
O buluntulara kendi imgelerini,
gizlerini bulaştırıp
yelkenliler yapıyor.
Ve düşünce atlasında yüzdürüyor onları.”

İbrahim Karaoğlu
Ekim 2007, Büyük Ekspres, Kızılay

SIR DOLU SESSİZLİK

İbrahim KARAOĞLU

Kendine özgü bir biçem arayışıyla yaratıcı kimliğini oluşturan genç bir heykeltıraş Filinta Önal. On yılı aşkın bir süredir özgün anıtsal heykeller (Sivas Anıtı, Sıyrılıp Giden, Simon Bolivar, Jose Vasconcelos, Jorge de Bravo, Domingo Faustino Sarmiento, Ahmet Arif) ve çok sayıda çok sayıda taş ve metal heykel yaparak, hem değişik kentlerin parklarında ,hem de önemli sanat galerilerinde izleyicileriyle buluşturdu yapıtlarını.Son sergisini Ankara Grup Sanat Galerisi'nde açtı.

1995 yılında Hacettepe Üniversitesi Heykel Bölümü'nden mezun olduktan sonra kısa bir süre öğretim görevliliği yapan Önal,Kiev'deki Şevçenko Akademi'de de yüksek ölçekli anıtsal heykel teknikleri üzerine çalışarak bu alanda önemli bir birikim oluşturdu.Ankara'da yaşıyor.Kentin en kuzeybatı ucundaki atölyesinde sürdürüyor çalışmalarını.“Hasretinden prangalar eskittim” diyen şair bir babanın tek çocuğu.Anadolu'nun şiir atlası kundağı olmuş bebekliğinde.”Ağulardan süzölmüş” bir şiir evreninde büyümüş.Bilinçaltı şiirlerle yüklü bir sanatçı Filinta.Bu nedenle her yapıtına bulaşıyor şiir.En çok taşları ve metalleri seviyor.Onlarla kuruyor sanat evrenini.Düş gücünün erişebildiği her şeyi taşa ve metale bulaştırıyor.Ve elleriyle şekillendiriyor yaşamı.

İçini görüyor taşların ve metalin.Orada gömülü ,gizli kalmış görüngüleri,izleri arıyor durmadan.Her dokunuşunda o nesnelere,görüngüler kılık değiştiriyor.Bilinçaltının dehlizlerinde ne varsa onları şiirle kutsayıp,dokunduğu nesnelere bu şiirlerle biçimlendiriyor.

Yaratı labirentinin içine girdiğinde,çıkışsız bir yalnızlığın tüneline buluyor sanki kendini.Günleri o labirentin dehlizlerinde geçiyor.Kendi imgelerinin yığınağı,sığınağı bir labirent atölyesi.

Önce düşlerini saklıyor nesnelere içine. İçindeki burgaçlara takılan ne varsa; tutkuları, korkuları, kaygıları.... Her şey taşların ve metallerin içinde saklı. Sonra heykellerin suretinde dışa yansıyor sakladıkları. Keski ucuyla yonttuğu taşlara ve içine ateş üfleyerek şekillendirdiği metallere ortak ediyor sırlarını. Sonra en eski, en susuk dilleriyle; mahmur, saklı ve karmaşık duyguların tutanağı oluyor her bir yapıtı.

En temel sorunu;”İnsanı anlamak.”Hüzünlü,sevinen,düşünen,ağlayan,gülen ve kendi anksiyetesinin çerçevelediği sınırlara sığmayan insanı aramak,anlamak onun kisi.

Söylemini hiç yalınlaştırmıyor;karmaşıklaştırıyor,muammalara beliyor.Kendi beninin karmaşasıyla düğümlüyor. Sonra da izleyicisine bırakıyor düğümlerin çözümünü.Hep kendi kutbunun bekçisi.Durduğu yere çağırıyor izleyicisini;kendi kendisiyle hesaplaşmanın kıyısına.

Yapıtlarını okumanın ipuçları,yontuların kaidelere dokunduğu yerde başlıyor;en dipteki silik imzanın olduğu yerde. Her bir yapıtının grameri tekil bir mahmullukta sökülüyor.Kendinden taşarak izleyicisinin oluyor yontularındaki dayanılmaz hüzün.

Taş da,metal de düş ve gerçekle evriliyor Filinta'nın yapıtlarında.Her yapıt,taşların ve metallerin sessizliğini Filinta'nın hükmüyle örtünüyor.

Varsıl bir okuma evreniniz yoksa;ne denli uğraşırsanız boştur,alışılmış bir okumayla sökülüyor bu yontuların dilsel grameri.Yapıtların sessizliğinden süzölen imgeler düşlerinize dokunmuyorsa,içinizdeki en uzaklara çekilmiyorsanız,dalgınlığınız biteviye engelliyorsa düş gücünüzün sınırlarını,belleğinizin aynası pusluysa;okunmaz bir ağır roman gibi durur karşınızda Filinta'nın yapıtları.Taşı;taş,metali;simgelerinden,imgelerinden soyutlanmış bir metaya dönüşürsünüz.Duruk bir karşılaşma olur yontularla buluşmanız.Siz de yaratı sürecindeki sancıları duyumsayıp,iççeşiklerini duyarsanız bu yontuların,düşlerinize dokunduğu yerde başlar okuma serüveniniz.

Elleriyle düşünen bir sanatçının düş evrenine ortak olursunuz.Sezgilerinizin grameri çözer bu yontuların sırlarını.

Soyut Eller

Prof. Dr. Şahin YENİŞEHİRLİOĞLU

Yer: Olimpos – Uludağ.

Kişi olmayanlar: Tanrılar.

Tanrı: Zeus.

Zeus: Tanrı-Baba.

Ruh: Kutsal.

Düşünce : Evrensel.

Evrensel: Sınırsız.

Sınırlı: Yeryüzü.

Gökadası: Samanyolu.

Samanyolu: Biz.

Biz: Siz.

Siz: Mermer, tunç, taş, demir...

Olimpos – Zeus – Tanrı Dağı – Baba Tanrı orgazma geldi. Duyguların en doruk noktası. Düşüncenin ve her şeyin durduğu yer.

Dağ, sinir sistemi kustu doğaya. Kutsallıkla. Doğayı suladı. Doğanın kılcal damarlarına girdi, birer şimşek, akarsu, ırmak, nehir gibi, denizin dibinde. Mermer doğdu, taş doğdu, demir doğdu, tunç doğdu, bakır doğdu... Elementler ve atom ve çekiç ve keski ve...ve...ve... Heykel.

Ayağa dikildi heykel, heykel yontulmuş, yontulmuş heykel; doğa gibi, evren gibi, doğa gibi aynı.

Demir söz aldı, mermer söz aldı, tunç söz aldı.: İlahî okumaya başladılar, çekiç – keski sesleri arasında birer müzik nağmeleri sanarak. Onlar, heykelin müzik nağmeleriydiler.

Müzik nağmelerinden somuttan soyuta, soyuttan somuta biçimler fıskırdı, birer lâv olarak. Heykel volkaniktir. Çünkü volkan heykelin anasıdır. Zeus'un dölüdür. Zeus'un yaratacısıdır maden. Madenin yaratacısıdır heykeltraş: Filinta Önal.

Yan yatmış koca memeli, küçük memeli, koca po... küçük po...?lu tanrı kadın kalktı, dikildi bize doğru yürümeye başladı. Dedi ki; "...Siz Kimsiniz ?.." Biz kimiz heykele göre? Heykel kim bize göre?..

Heykel aslında biziz. Heykel aslında doğa, heykel aslında biçim, heykel aslında nesne, estetik nesnesi. Estetiğin nesneleşmiş hali. Nesnenin estetikleşmiş hali.

Tek boyuttan çok boyuta insanoğlunun geçişi: Heykeldir. Heykel olmasaydı, heykeli düşünemeseydi, insan varlığı uzaya açılmazdı. Açılmazdı uzaya. Çok boyutu düşünemezdi., düşünemezdi çok boyutlu.

Heykeltraş, Filinta Önal, işte yapıtlarında bu felsefeyi dışavuruyor, yapıtlarında bu felsefeyi içselleştiriyor., bu felsefeyi bir heykel düşünce olarak belleğimize kakıyor.

Zeus, heykelleri eline aldı, onları birer çocuk gibi okşadı, sonra denizin mavi sularına attı. Volkan patladı, deniz kabardı, yer çöktü, gök gürlendi, yağmur ovayı ıslatırken, akarsular heykellerle kucaklaştı.

Sevgi ve öpücük gökyüzüne yazdı: Athena... Kibele... Tanrıça...

Paris sahneyi seyretti, aşkla.

Bozkır Ankyri, kaybolmuş kent. 01o2 rakam – tarih. Renk: Beyaz-gri. Eller ve çekiç...

Buyurdu Derûn-î ibn Derûn-î . Ank. Eyl. 15. 2010.